

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

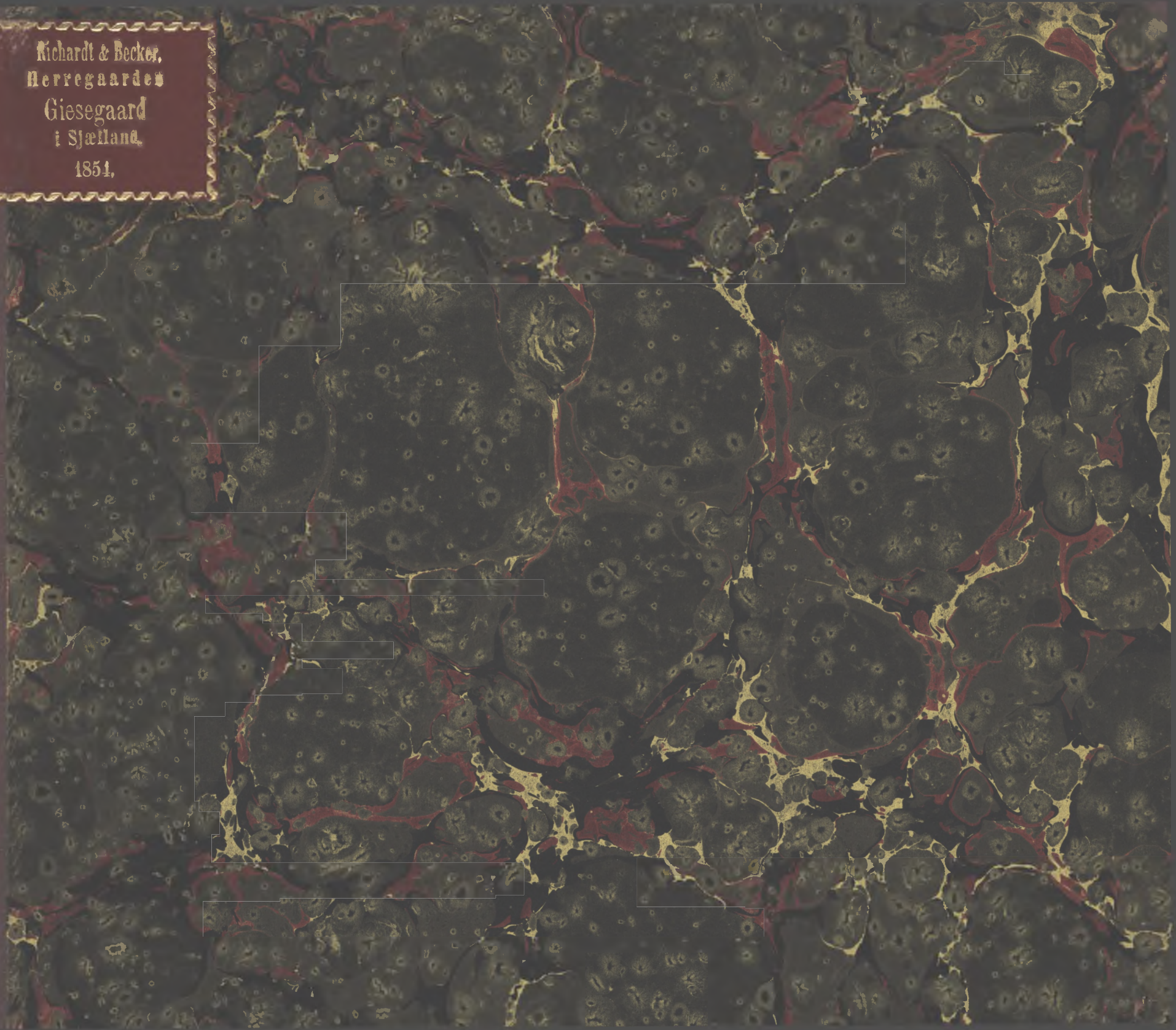
Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Richardt & Becker,
Herregaarden
Giesegaard
i Sjælland,
1851.

F. Richardt del. - A. May lith.

C. A. Reitzels Forlag.

Em. Sørensen & Co. lith. Inst.

GIESEGAARD

i Sjælland.

GIESEGAARD

i Sjælland.

Dette er een af de nyere Herregaarde her i Landet, da den kunſt er 150 Aar gammel, oprettet af Bondejord omtrent ved forrige Aarhundredes Begyndelse. Den ligger i den ſkovrige Egn imellem Ringſted og Rjøge, i Nordrup Sogn Ringſted Herred, 1½ Mil Øſt for Ringſted og 2½ Mil Veſt for Rjøge. Gaarden er oprettet af Fru Gieſe, ſom opførte Hoved- og Udbygninger; Entegre- inde Schaack har i Midten af forrige Aarhundrede opbygget en ſmuk ny Hoved- bygning, een Etage med brudt Tag og Dviſt ſamt udmærkede Værelſer og Kjeldere, hvilken i den ſenere Tid er forandret til det rummelige og anſeelig Huus, ſom hoſſtaaende Proſpekt viſer; dertil ſøde ſaa talrige Udbygninger, for det Meſte af ny Grundmuur, at man ſnart ſkulde antage det for en heel By. Gaardens Beliggenhed er ſaa heldig valgt, ſom man kan ſøgte ſig i denne vandløſe Egn, hvor der ſlet ikke findes Indſøer, og Syd for Skovene kunſt et Par ubetydelige Bækløb paa den ſtore Strækning af 2½ Mile mellem Ringſted og Bregentved. Lige fra Bemmetofte Strand til Egnen mellem Ledre- borg og Skjoldenæſholm, henved 6 Mile fra Sydoſt til Nordveſt, er Landet med ringe Afbrydelſer bedækket med en ſammenhængende Skovſtrækning, der danner en mærkelig Modſætning til den ſkovløſe Slette mellem Rjøge og Egnen ved Fuurſø. En Deel af denne ſtore Skovſtrækning udgjør en ſammenhængende Skov af een Miles Længde, ſom ſtiller Nordrup og Gjorsløv Sogne: lige Sydveſt for denne, alſaa fortrinligen beſtyttet imod Norden- og Øſtenvinden, ligger Gieſegaard, midt i ſine Marker, med Smaaſkove ſpredte rundt om imod Syd og Veſt, venligt og hyggeligt, et Billede paa landlig Ro og Tilfredſhed.

Paa dette Sted laae tidligere en ſtor Bondegaard ved Navn Skivebe, der vel allerede for flere Aarhundreder ſiden var anlagt i Udkanten af den ſtore Skov og efterhaanden havde udvidet ſine Marker ved at rydde Grunden

for Træer. I Aaret 1668 angives dens Landgilbe til 1 Td. Smør, 4 Td. 1 Sk. Havre, foruden Smaarebſel og Skovſkylb, ialt 14½ Td. Hartkorn. Af- giſten tyder nokſom paa, at Dvægavl var Hovedſagen og at der ikke avledes meget Rug og Byg, da ſaadant ſlet ikke findes blandt Afgiſterne; ogſaa kjen- des det endnu paa Gaardens Jorder, at de tidligere have været Skovjorder. Skivebe var Krongods og blev tilligemed 9 Gaarde i Nordrup og 1 Gaard i Klippede, ialt 147 Td. 3½ Sk. Hartkorn, 1668 udlagt til den kgl. Statkam- merſecretair Frederik Gieſe og Medinteresſenter i Afſlag paa deres Til- godehavende hos Kronen for 50 Rdl. pr. Td. Hartkorn eller ialt 7379 Rdl. 1 ½; da en ſædvanlig Tært ellers var 45 Rdl. for Tønde bebygget og 25 Rdl. for øde Hartkorn, maa dette Gods have været i en uſædvanlig god For- fatning. Kongen forbeholdt ſig Jagten og Indløſningsret imod billig Erſtat- ning for Forbedringer.

Frederik Gieſe var født i Huſum og lærte aldrig at ſkrive forſtaaeligt Danſk. Han kom 1646 i Tjeneste hos Marſken Anders Bille ſom Krigs- ſecretair, blev 1648 Audtør (judicii militaris prætor), 1652 Hofmeſter for hans Søn paa dennes Udenlandsreiſe, ſom varede i 4 Aar, blev 1657 General- auditeur (ſummus militaris judicii prætor), 1660 Kammerſecretair, 1676 Kammerasſeſſor, 1680 Admiralitetsraad, 1684 Cancelli- og Kammerraad og 1692 efter Anſøgning om en Hvilepoſt Amtmand i Ringſted, hvor han døde Aaret efter. Han giſtede ſig 1665 med en Datter af den kongl. Kantſler i Hertug- dømmerne Johan Chriſtoffer Schönbaack, ved Navn Margrethe Eliſa- beth Schönbaack, og forenede derved ſin Svigerfaders og ſine egne Forbring- er, deels for tilgodehavende Gage, deels for Forſtrækninger til Kronen; for ſit og ſine Medarvingers Tilgodehavende fik han foruden det afſførte Gods udlagt

GIESEGAARD

i Sjælland.

en Deel i Jylland og Norge. Ved sin Udnævnelse til Amtmand over Ringsted Amt beholdt han efter Ansøgning sin tidligere Gage, fik sig udlagt Gods i Sjælland istedetfor sit jydsk Gods, fritagelse for alle personelle Skatter, samt for sin Gaard i Kjøbenhavn — som han fra Nytt af havde opført paa en øde Grund, — for Grundskat og Indquartering sin Livstid, alt paa Grund af sin langvarige tro Tjeneste. Han synes at have havt en Broder, Etatsraad Casper Joachim Giese, som var Medeier i dette Gods. Efter Cancelliraad Gieses Død arvede hans Enke, Fru Giese, født Schönbaek, og Søn, Joachim Giese, hans Andeel i Jordegodsset og Fru Giese fik kongl. Bevilling paa at nedlægge de to Gaarde, hvoraf Skivede nu bestod, og deraf at indrette en Hovedgaard, hvor hun opførte anseelige Bygninger og selv boede. Imidlertid var dette Gods, ligesom næsten hele Landet, ved Christian den Femtes

og Frederik den Fjerdes ødelæggende Beskatningssystem blevet næsten ruineret og Skovene haardt medtagne. Desuden havde Fruen maattet optage betydelige Laan hos Etatsraad Christian Scavenius, som derfor lod gjøre Indførsel 1712 og sig Gaard og Gods udlægge, hvorefter han synes at have solgt dem til Justitsraad Hjort, som heller ikke kunde holde sig, hvorfor Giesegaard blev sat til en ny Auction 1719 og tilslaaet Etatsraad Scavenius for 13,100 Rdl. i Kroner, der skulde komme til Afdrag i den Sum, han havde tilgode hos Fru Margrethe Elisabeth Giese født Schönbaek, og hendes Arvinger efter Indførselsforretningen af 1712; han overlod Giesegaard strax for samme Sum til Kammerherre, Overrigssecretair Christian Carl von Gabel, der Aaret efter fik Auctionsskjøde derpaa.

Gaard og Gods udgjorde da:

Giesegaards Hovedgaard, ...	frit	Hartkorn	39	Ed.	1	Sk.	1	Fdk.	1	Alb.	
Nordrup og Farringløse Kirker med jus patronatus og Kirketiender . . .	—		41	—	4	—	—	—	—	—	
Bøndergods: Nordrup Sogn og By, 11 Gaarde	—		62	—	3	—	2	—	1	—	Skovskjyd 2 Ed. 7 Sk. 2 Fdk. 2 Alb.
Klippede 7 Gaarde 1 Huus	—		33	—	—	—	3	—	—	—	— 7 — 2 — 2 —
Mulstrup 10 Gaarde	—		75	—	5	—	2	—	—	—	— 3 — 1 — 1 —
Gjerslev Sogn og By 4 Gaarde	—		33	—	5	—	1	—	1	—	— 1 — 3 — 1 — 2 —
Farringløse Sogn og By 1 Gaard	—		2	—	7	—	—	—	—	—	— — — — — — —
Klosterhuus	—		—	—	3	—	2	—	—	—	— — — — — — —
Tjerrebhy 1 Gaard	—		1	—	2	—	—	—	1	—	— — — — — — —

Summa Bøndergods	209	Ed.	3	Sk.	3	Fdk.	1	Alb.	Skovskjyd 5 Ed. 5 Sk. 1 Fdk. 2 Alb.
Hovedgaardstaxt	39	—	1	—	1	—	1	—	
Tiender	41	—	4	—	—	—	—	—	
Skovskjyd	5	—	5	—	1	—	2	—	

Hartkorn af alle Slags 295 Ed. 6 Sk. 2 Fdk. 1 Alb.

Naar Skovskjylden regnes for halvt, bliver Summen 293 Ed. Hartkorn, hvorfor blev betalt 13,100 Rdl., altsaa 44 Rdl. 4 $\frac{1}{2}$ 4 β for Lønde Hartkorn, hvorimod Frederik Giese for et halvt Aarhundrede siden havde overtaget Godsset for 50 Rdl. pr. Lønde Hartkorn; alle Forbedringer og Udlæg i Mellemtiden vare tabte, saavel som en stor Deel af Capitalen. Naar man seer hen til den lange og for Godsøiere saa besværlige Tid, hvori han og hans

Arvinger havde eiet Godsset, til de betydelige Restantsfer, de havde maattet svare for Bønderne, og til Udgifterne ved Opførelse af Hovedgaardsbbygninger, kunne vi ikke undre os over, at hele Capitalen gik tabt og endda meget mere til, men Familien Giese var kun en af de mange, ja Hundreder, hvis Formue blev et Offer for den souveraine Regjerings nye Skattesystem, der havde meest Lighed med Indianernes Skik at omhugge Træerne for at erholde Frugterne oppe i Toppen.

GIESEGAARD

i Sjælland.

Carl Christian Gabel var en Sønneson af den fra Souverainitetens Indførelse saa sørgeligt bekendte Christoffer Gabel, der begyndte sin Løbebane som Kammertjener og bragte det til Minister, men een af de stadeligste Mini-
stre, Danmark har havt. — Carl Christian Gabel blev bestemt til Søen og var 1715 Schouthvacht eller Contreadmiral; med 8 Linieskibe og 3 Fregatter var han saa heldig at overrumple en svensk Flaade paa 6 Linieskibe og 2 Fregatter ved Femern, hvor Resultatet af en syv Timers haardnakket Kamp blev, at de Svenske, som forgjæves forsøgte paa at slippe bort, mistede to Skibe og med Resten bleve jagede paa Land ved Bult i Nærheden af Kiel og hele Flaaden erobret. Da Gabel havde været den Stærkeste og kun havde gjort sin Pligt, var Fortjenesten ikke saa overvættet stor, men han hørte til en Slægt, som Kongen gjerne vilde vise sig naadig imod, og blev derfor udnævnt til Vicesadmiral og Kammerherre, samt en Medaille i Guld og Sølv med hans Portrait og et Prospekt af Slaget slaaet til hans Ære; kort efter blev han hvid Ridder og Overkrigssecretair, senere Stiftamtmand i Ribe.

Saa snart Admiral Gabel havde kjøbt Giesegaard, begyndte han med at opføre nye Ladebygninger, da de gamle kort iforveien vare afbrændte; endvidere anlagde han en smuk Have med anseelige Alleer og Fiskeparke, hvilken dog siden er udvidet og forbedret meget; den smukke Allee mellem Staldbygningerne og Forvalterboligen skyldes ligeledes ham. Han gjorde nu store Anstrængelser for at bringe et anseeligt samlet Gods tilveie, større end hans Finantser kunde taale. 1720 kjøbte han af det bortsolgte Ryttergods for 48,621 Rdl. 32½ β i Kroner hele Ringstedkloster med ialt 1002 Td. 4 Sk. 1 Fdk. 1 Alb. Ager og Engs, 26 Td. 6 Sk. 1 Fdk. 1 Alb. Skovskylde Hartkorn, altsaa — Skovskylde regnet for halvt — 47 Rdl. 5 $\mathcal{L}$ 2 β for Lønde Hartkorn; dertil hørte 1 Hovedgaard, 1 Aulsgaard (Kjerup), 1 Kro, 138 Gaarde og 61 Huse; Købesummen skulde afdrages i en Fordring paa 60,000 Rdl.; som Grev Gyldensteen havde paa Kronen efter en Obligation af 1717 og havde overdraget til Admiralen; endvidere for 1000 Rdl. Jagtretten paa alt dette Gods, der tidligere hørte til den kongl. Vilddane. For Giesegaard var denne Handel af stor Betydning, da Admiralen derved fik Leilighed til at lægge endeel Gods under Hovedgaarden, som var nødvendigt for at arrondere Besiddelsen og endnu hører derunder, nemlig Kohaven i Nordrup Sogn, 1 Td. 6 Sk. 2 Fdk. 1 Alb. Hartkorn, der blev forenet med Hovedgaardens Marker, medens den tidligere havde været leiet ud til Græsning for 2 Rdl. aarlig til Gjørslev Mænd, Slimminge Dre Græsning og Skov, nu tilplantet og under Hovedgaardens

Skove, 12 Huse i Nordrup, hvilke Kronen havde indløst fra Fru Giese, der allerede eiede dem, 1 Huus i Klippe, 1 Huus i Mulstrup, Tersløv Sogn Areløse 5 Gaarde 3 Huse, Munkeskovshuset og Munkeskoven, Bierrede 5 Gaarde 3 Huse, Drøslø Sogn og By 8 Gaarde, Farringløse Sogn og By 4 Gaarde 2 Huse, Dverkeby Sogn Kongsted 4 Gaarde, Fullebrohuset, Flestekhuset, Gjørsløv Sogn Slimminge 20 Gaarde 1 Kro 7 Huse, Bøgitøgaard med 1 Huus, ialt 1 Kro 47 Gaarde 33 Huse og en stor Deel Skov. Samme Aar kjøbte Admiralen Spanager Hovedgaard og Gods, 72 Td. 1 Sk. 2 Fdk. 1 Alb. frit, 390 Td. 2 Sk. 3 Fdk. 2 Alb. ufrit, 5 Td. 6 Sk. Skovs og Møllekylde og 61 Td. 2 Sk. matr. TiendeHartkorn for 26,600 Rdl. i Kroner, altsaa 50 Rdl. 3 $\mathcal{L}$ for hver Lønde Hartkorn, Skovs og Møllekylde regnet for halvt; dertil hørte Spanager Hovedgaard med Besætning af 54 Røer og 1 Tyr, 1 Mølle, 54 Gaarde 30 Huse samt Bjevskov og Dalby Kirker med Kirketienden; dertil iblandt vare 1 Gaard og 1 Mølle i Slimminge og 1 Gaard i Gjørsløv, hvilke bleve indlemmede i Giesegaards Gods.

Aaret efter fik Admiralen kgl. Bevilling til at nedlægge de to Gaarde i Skulkerup og drive Jorden under Spanager Hovedgaard; kjøbte Rastevænge med Dnteraa Skov i Drøslø Sogn, hvilken Skov blev henlagt under Giesegaard. 1724 folgte han Ringstedkloster og Kjerup Hovedgaarde til Krigsraad Langensfeld med Forbehold af det ovennævnte Bøndergods samt af Vilddanes friheden eller Overjagten over hele Godset og Underjagten i Humleore Skov saavel som paa alle Marker mellem Mulstrup, Nordrup og Farringløse. 1725 kjøbte han ved Auction for 8780 Rdl. i Kroner Ottestrup Hovedgaard og Gods, 23 Td. 3 Fdk. frit, 112 Td. 2 Sk. 1 Fdk. ufrit; 42 Td. 2 Sk. matr. Tiendehartkorn og 21 Td. 1 Fdk. 1 Alb. Hartkorn Kirkejord, altsaa 44 Rdl. 1 $\mathcal{L}$ 5½ β for hver Lønde Hartkorn. Hovedgaarden var bortforpagtet for 218 Rdl. om Aaret; Bøndergodset var i en meget maadellig Forfatning og bestod af 2 Gaarde i Ottestrup By, 11 Gaarde i Drøslø, 1 Gaard i Kragstrup, 5 Gaarde i Farringløse, Storegaard i Tersløv Sogn, 2 Gaarde i Dverede, ialt 22 Gaarde og 14 Huse; af Gaardene laae to øde siden den svenske Krig 1658—59, een var øde i 31 Aar, een havde været øde fra 1647—92, men var nu besat; af Kirkegodset var ligeledes 1 Gaard ødelagt af de Svenske 1658 og nu bortfæstet til Præsten for de kongl. Skatter alene, da Ingen vilde give mere derfor, men den havde tidligere svaret 10 Td. 3 Sk. Byg.

Admiralen havde saaledes efterhaanden erhvervet sig et meget anseeligt Gods, men tillige sat sig i stor Gjæld og maatte 1726 pantsætte det for

GIESEGAARD

i Sjælland.

50,000 Dl. Cour. til Fru Anna Sophie Ranzau, Enkegrevinde Schaack, til Gram og Nybøl. Dette havde imidlertid tilsyneladende ikke stort at betyde, da hun i sit Testament havde indsat ham til sin Universalarving, men han forspildte aldeles disse glimrende Udfigter, deels ved sin maadelige Huusholdning, deels ved med en ubegribelig Uklogskab at begynde Strid med hende om en Tour orientalske Perler, der tilhørte hans Broderdatter, Ernestine Margrethe Gabel, som var gift med Grevindens Stedsøn, Grev Otto Diederik Schaack til Schackenborg, samt om nogle Juleveler, som havde tilhørt Generalinde Gersdorf. For disse Bagatellers Skyld kom han i en saa heftig Strid med hende, at hun forandrede sit Testament, gjorde ham arveløs og desuden tiltalte ham for alle de Pengesfordringer, hun havde til ham. Resultatet heraf blev, at han overdrog hende Pantet i de tre Godser i Sjælland for de 50,000 Rdl. Courant, som hun havde laant ham, ubleverede de Perler og Juveler, hvorom de laae i Strid, desuden i Afdrag paa deres Mellemværende for 3000 Rdl. en Tour med 34 Stykker orientalske Perler, der havde tilhørt hans afdøde Frue, samt udstødte sin Obligation for 9000 Rdl., næst efter de 10,000 Rdl., som allerede stode i Dramminge, — hvilken Gaard han havde erholdt med sin anden Frue, Generallieutenant Christian Ranzau Friis's Enke, — uopsigelige i hans og Fruens Livstid; derimod indløste hun hans Obligation til et Handelshuus i Hamborg.

Grevinde Schaack tog strax Godserne i Besiddelse og fik Skjøde derpaa Aaret efter. Giesegaard udgjorde ialt 448 Td. 1 Sk. 2 Fdk. Ager og Engs, 38 Td. 6 Sk. 2 Fdk. $\frac{1}{2}$ Alb. Skovskyls Hartkorn, med Nordrup og Farringløse Kirker, matr. for 41 Td. 4 Sk. Tiendehartkorn; Spanager 431 Td. 7 Sk. 3 Fdk. $\frac{1}{2}$ Alb. Ager og Engs, 3 Td. 7 Sk. 1 Alb. Skovskyls Hartkorn, med Bjerrevkov og Dalby Kirker, matr. for 61 Td. 2 Sk. Hartkorn; Dttestrup 191 Td. 7 Sk. 1 Fdk. $1\frac{1}{2}$ Alb. Ager og Engs, 3 Td. 2 Sk. 2 Alb. Skovskyls Hartkorn, med Drsløv og Førslov Tiender, matr. for 42 Td. 2 Sk. Hartkorn, ialt 1263 Td. 1 Fdk. $2\frac{1}{2}$ Alb. Hartkorn af alle Slags. 1751 købte hun paa Auction for 47,010 Rdl. Cour. Juellund med 56 Td. 2 Sk. 2 Fdk. frit Ager og Engs, 7 Td. 4 Sk. 1 Fdk. 1 Alb. Skovskyls, 362 Td. 1 Fdk. 1 Alb. ufrit Ager og Engs, 7 Td. 6 Sk. 3 Fdk. 1 Alb. Skovskyls Hartkorn og Bollerløv, Gjørsløv og Lerløv Kirker, matr. for 73 Td. Tiendehartkorn. Ved Testament af 20de September 1760 bestemte Grevinden, at der af disse fire Godser samt Gram og Nybøl i Slesvig skulde oprettes et Stamhuus til Fordeel for hendes Stedsøns, Grev Otto Diederik Schaacks, yngste

Søn, Grev Frederik Christian Schaack; Grevinden døde den 28de Sept. 1760, hvorefter Grev Frederik Christian Schaack med kongl. Bevilling 1775 ved Auction bortsolgte endeel Strøgods for 1083 Rdl. 5 $\frac{1}{2}$, og derimod fra Bekkestov for 110 Rdl. indkjøbte 1 Td. 6 Sk. 1 Fdk. 2 Alb. Hartkorn i Ringsberg, hvorpaa bleve opførte to Huse. Derefter udstødte Grevens overeensstemmende med Grevindens Testament den 11te Decbr. et Stamhuusbrev, hvorpaa erhvoldtes kongl. Confirmation den 18de Juni 1777. Stamhuset Giesegaard kom saaledes til at bestaae af følgende Godser:

Giesegaard frit Ager og Engs Hartkorn 38 Td. 5 Sk. = Fdk. 2 Alb.

Skovskyl 14 — 2 — = — = —

Tiender matr. Hartkorn . . . . . 65 — 4 — = — = —

nemlig Nordrup, Farringløse og Drsløv Sognes Kirketiender.

Bøndergods Ager og Engs Hartkorn . . 382 — 3 — 3 — 3 —

Skovskyl 25 — 6 — 2 — = —

nemlig i Nordrup Sogn og By 12 Gaarde 15 Huse 1 Kirkejord, Klippe 6 Gaarde 11 Huse 6 Skovhuse, Lerløv Sogn Areløse 10 Gaarde 10 Huse, Bjerrede 5 Gaarde 6 Huse, Dverfby Sogn Kongsted 3 Gaarde 1 Huus, Fullebro 2 Huse, Gjørsløv Sogn og By 5 Gaarde 14 Huse, Slimminge 20 Gaarde 1 Kro 16 Huse, Bøgede 2 Gaarde; Bøndergods Landgildeafgifter 373 Rdl. 1 $\frac{1}{2}$ 13 β , 4 Sk. Byg, 58 Td. 5 Sk. $2\frac{1}{2}$ Fdk. Havre, 63 Lam, 54 Gæs, 108 Høns, 39 Snefe Ag, fuldt Hoveri samt 328 Rdl. 4 $\frac{1}{2}$ Huuspenge og 38 Rdl. 2 $\frac{1}{2}$ Hoveripenge, ialt omtrent 575 Td. Byg*).

Dttestrup frit Ager og Engs Hartkorn 22 Td. 3 Sk. 3 Fdk. = Alb.

Skovskyl = — 5 — = — = —

Ufrit Ager og Engs Hartkorn 11 — 3 — 2 — 2 —

nemlig $2\frac{1}{2}$ nedlagte Gaarde.

Tiende Førslov Kirketiende . . . . . 18 — 2 — = — = —

Bøndergods Ager og Engs Hartkorn 193 — 1 — 1 — $\frac{1}{2}$ —

Skovskyl 2 — 5 — 1 — 2 —

nemlig Drsløv Sogn og By 21 Gaarde 27 Huse 1 Kirkejord, Ragsstrup 1 Gaard, Lerløv Sogn og By 3 Gaarde 4 Huse, Storegaard, Dværede

*) 1 Td. Byg regnet for 1 Rdl. 2 $\frac{1}{2}$ 8 β efter Cap. Tægt for 1776. *

GIESEGAARD

i Sjælland.

2 Gaarde 1 Huus, 2 Rastehuse, Førsløv Sogn og By 2 Huse 1 Kirkejord, Simmendrup 1 Gaard, Farringløse Sogn og By 9 Gaarde 3 Huse, 2 øde Gaarde og det halve Rastevænge bruges under Hovedgaarden; i Fredsgaarde 1 Kirkejord; Landgildeafgiften var 206 Rdl. 2 $\frac{1}{2}$ 6 β , 11 Td. Byg, 19 Td. 5 St. $\frac{1}{2}$ Fdk. Havre, 20 $\frac{1}{2}$ Lam, 23 Gjæs, 44 Høns, 25 Snefe Hg, 45 Rdl. 4 $\frac{1}{2}$ Hoveripenge og 118 Rdl. 1 $\frac{1}{2}$ 8 β Huspenge, ialt omtrent 284 Td. Byg*), samt en stor Deel Hoveri.					
Spanager frit Ager og Engs Hartkorn	73 Td.	1 St.	3 Fdk.	•	Alb.
Ufrit	—	—	19	—	3 — 3 — 1 —
			Skovskylb	•	— 4 — • — • —
Tiender Bjeverskov og Dalby Sognes					
Kirketiender	61	—	•	—	• — • —
Bøndergods Ager og Engs Hartkorn	324	—	2	—	1 — 2 —
	Skovskylb	3	—	3 —	• — 1 —
nemlig Bjeverskov Sogn og By 19 Gaarde 14 Huse 1 Kirkejord, Bemmesdrup 4 Gaarde 6 Huse, Kiulerup 9 Gaarde, hvoraf een nedlagt 1775 med fgl. Bevilling og dens Jord underlagt de andre 8, som deraf kunsk svare de kongl. Statter, 1 øde Vandmøllested, Lundsagaarde 2 Gaarde, Vindegaard 2 Gaarde, Dalby Sogn og By 1 Huus, Reinemark 3 Gaarde 1 Kirkejord, Terslev Sogn og By 1 Gaard, Højelse Sogn Absendrup 6 Gaarde 3 Huse; Landgildeafgiften er 319 Rdl. 1 $\frac{1}{2}$ 15 $\frac{1}{2}$ β , 2 Td. Byg, 40 Td. 6 St. 1 $\frac{1}{2}$ Fdk. Havre, 41 Lam, 45 Gjæs, 90 Høns, 46 Snefe Hg, 6 Rdl. 4 $\frac{1}{2}$ Hoveripenge, 127 Rdl. 2 $\frac{1}{2}$ Huspenge, ialt omtrent 352 Td. Byg*), samt fuldt Hoveri.					
Juellund frit Ager og Engs Hartkorn	56 Td.	2 St.	2 Fdk.	•	Alb.
	Skovskylb	7	—	4 —	1 — 1 —
Ufrit	—	Hartkorn	14	—	5 — • — 1 —
		Skovskylb	•	—	• — 3 — 2 —
Tiender Vollerløv, Gjørsløv og Tersløv Sognes Kirketiender . . .					
	73	—	•	—	• — • —
Bøndergods Ager og Engs Hartkorn	344	—	2	—	• — 1 —
	Skovskylb	7	—	5 —	3 — 2 —
nemlig 47 Gaarde, 1 øde Gaard, 1 Kro, 42 Huse, 8 øde Huse, 6 Kirke-					

gaarde og endeel Kirkejorder; deraf svarede omtrent 554 Td. Byg og fuldt Hoveri; ifr. isvrigt Juellund i forrige Hefte af Prospekterne. Gram og Nybøl ialt 20,550 Td. Land; Bøndergodset udgjorde 55 Blove, hvorpaa 176 $\frac{1}{2}$ Ottinger eller Gaarde og 56 Landbol eller Huse paa Gram Gods, 40 $\frac{1}{2}$ Ottinger og 12 Landbol paa Nybøl Gods; ifr. Prospekterne 7de Bind Gram.

Resultatet bliver altsaa, at de fire sjællandske Godser udgjorde 1760 Td. 6 St. 2 Fdk. 1 $\frac{1}{2}$ Alb. Hartkorn af alle Slags med 4 Hovedgaarde, 9 Kirker, 2 Kroer, 199 Gaarde, 4 $\frac{1}{2}$ øde Gaarde, 186 Huse, 8 øde Huse og 1 øde Mølle; Bøndergodsets Landgilde var omtrent 1765 Td. Byg; de 2 Godser i Slebsvig udgjorde 20,550 Td. Land med 217 $\frac{1}{2}$ Gaarde og 68 Huse.

Nogle Aar før Stamhusets Oprettelse, nemlig 1771, havde Grev Schack faaet kongl. Bevilling paa at tiltræde de ham testamenterede Godser, uagtet Gjelden endnu ikke var afbetalt. Denne var 100,000 Rdl., hvorpaa han fremdeles skulde afdrage 1500 Rdl. hvert Aar, saa at Udfigterne til den endelige Afbetaling endnu vare temmelig vide; desuden skulde han lade Administratorerne Etatsraad Sevel og Justitsraad Ancherfen hver beholde 500 Rdl. om Aaret, saalænge de levede, og gjøre Regnskab for dem over de aarlige Afdrag paa Gjelden; efter hver 10 Aars Forløb skulde disse Afdrag forhoies med 500 Rdl.; desuden skulde der udbetales to Legater paa ialt 250 Rdl. om Aaret; efter Testamentet skulde Administrationen vedblive, saalænge der endnu hvilede Gjeld paa Godserne. Greven havde selv hidtil hvert Aar erholdt udbetalt 1200 Rdl. af Godserne og skyldte desuden til Boet 8531 Rdl. 80 β . De af Administratorerne paabegyndte Forbedringer ved Godserne fortsattes af Greven, som efterhaanden med kongl. Bevilling erhvervede 10 Td. Hartkorn Annerjorder fra forskjellige Præster paa Stamhuset imod Pengevederlag, som nu ere ubetydelige. Allerede 1771 begyndtes der paa Udskiftningen her paa Godset, ved hvilken Leilighed flere Gaarde bleve nedlagte og Jorderne underlagte de andre Beboere i Byerne, men først efter Grevens Død kunde en saa kostbar Foranstaltning som alle Byers Udskiftning drives med Kraft, saa at de fleste Byer ere udskiftede. 1794—1802. Paa 3—4 Gaarde med omtrent 26 Td. Hartkorn udstædtes Arvesæstestjoder, hvilket dog ikke blev almindeligt; af disse Gaarde ere de to med 16 Td. Hartkorn nu i Hænderne paa Folk udenfor Bondestanden, hvilket nok har været Tilfældet hele Tiden. Den Foranstaltning, at Landgilden blev ansat i Penge, skriver sig rimeligviis fra Administratorernes Tid, men blev heldigviis snart opgivet, ellers vilde Indtægterne

*) 1 Td. Byg regnet for 1 Rdl. 2 $\frac{1}{2}$ 8 β efter Cap. Tægt for 1776.

GIESEGAARD

i Sjælland.

af Bøndergodset nu have været meget ringe. Kammerherre og hvid Ridder Grev Frederik Christian Schak erhvervede Steenalt ved sit Giftermaal med Ida Skeel Wille. Han døde 1790, hvorefter Stamhuset tilfaldt hans Søn, Kammerherre Grev Knud Wille Schak. I hans Tid fuldendtes de sjællandske Godsers Udskiftning, og Landgilden bestemtes ved sæstelebdige Gaarde i Korn istedetfor i Penge, hvorved Jordebogsindtægterne bleve mere uafhængige af Pengenes aftagende Værdi end ellers vilde have været Tilfældet. Grev Knud Wille Schak forblev bestandig ugift. Han beskryede sine Finantser meget flet, gjorde en Gjæld af næsten 200,000 Rdl. paa Gram og Nybøl og efterlod ved sin Død i Aaret 1821 Stamhuset i en meget maadelig Forfatning til sin Søstersøn, Kammerjunfer Henrik Adolph Brokkenhuus, som Aaret efter blev optaget i Grevestanden med Navnet Brokkenhuus-Schak og senere blev Hofjægermester. Da Godserne vare i en saa maadelig Forfatning, indvilgede han i at Gjelden blev overført fra Gram og Nybøl paa alle 6 Godser, istedetfor at opgive de to første, hvilket vistnok vilde have været rigtigere, dersom de store Summer vare blevne henlagte til at kjøbe Gods for i Sjælland, som ere blevne anvendte paa Renterne af Gjelden saavel som paa de tvende flesvigiske Godser, der aldrig siden have svaret Regning. Endvidere viste Greven den Opoffrelse for sin Søn og Efterfølger at lade sig nøie med en forholdsvis ringe aarlig Afgift, saa at hele Indtægten af de sjællandske Godser kunde anvendes til Grundforbedringer og senere til Afbetaling paa Gjelden, der nu er ubetydelig i Forhold til Eiendommens Værdi. Hvorledes en dygtig og kraftig Administration siden har bragt de sjællandske Godser paa Fode, have vi berettet i forrige Hefte under Juellund, ligesom at det var Grevens Svoger, daværende Kammerherre og Stiftamtmand Lowzow, troligen understøttet af daværende Godsforvalter Hansen, som ved Energi og Udholdenhed bragte de næsten ødelagte Godser i den udmærkede Forfatning, hvori de nu ere. Til Grundforbedringer paa de fire sjællandske Godser er der i Lowzows Administrationstid, fra 1826—48, anvendt 296,059 Rdl., især til Bygningers Opførelse, Gaardens Udskiftning, Grøsters, Hegns og Veies Anlæg, Skovs Fredning, Beplantning og forstmæssige Behandling, Anlæg af et anseligt Teglværk, samt Reparation og Ombygning af alle Stamhusets Kirker. Paa Giesegaard afbrændte 1838 Ladebygningerne, hvilke derpaa bleve gjenopførte af Grundmuur, ligesom alle de Bøndergaarde, som bleve udskyttede eller efterhaanden vare ødelagte ved Ildsvaade. Hovedbygningen blev 1843 forsynet med nok en Etage, Bærelserne smukt og moderne indrettede, saa at Udgifterne

paa denne Hovedgaards Bygninger i Administrationstiden havde udgjort 79,662 Rdl., Forbedringerne paa Bøndergodset 48,703 Rdl., i Skovene 18,835 Rdl., ved Kirkerne 18,972 Rdl. 1841 blev ifølge kongl. Bevilling en Gaard i Bemmedrup underlagt Spanager og 1844 en Gaard i Klippede Giesegaard for Ophævelsen af Hovetlet, der i disse Aar blev affkøbt for alle fire Godser, Huusmandshovetlet 1848.

Grev Henrik Adolph Brokkenhuus-Schak døde 1847, hvorefter den ældste Søn, Grev Knud Wille Ludvig Anton Brokkenhuus-Schak, selv overtog Bestyrelsen af Stamhuset og fortsatte denne efter samme Plan. De sjællandske Godser udgjøre nu efter den nye Matrikel Følgende:

Hovedgaarde.

Giesegaard frit Ager og Engs Hartkorn 52 Td. 6 Sk. 4 Fdk. $\frac{1}{2}$ Alb.

Skovsklyd 11 — — 1 — 2 —

ufrit — Hartkorn 2 — 6 — 2 — $1\frac{1}{2}$ —

Areal 494 Td. 4 $\frac{1}{2}$ Sk. Agerland 101 Td. 4 $\frac{1}{2}$ Sk. Land Eng og Mose, 69 $\frac{1}{4}$ Td. Td. Agerland fra Klippede, ialt 666 Td. Land; Besætningen var 150 Køer 3 Tyre, Gaarden var med Hovet af 31 Gaarde og Kirketienden af Nordrup, Farringløse, Drøsløv og endeel af Gjørsløv Sogne bortforpagtet for 700 Td. Byg og 50 Rdl. samt betydelige Deputater indtil 1 Mai 1851; siden driver Greven Gaarden selv. Tiendevederlag 58 Td. 5 Sk. Byg.

Ottestrup frit Ager og Engs Hartkorn 30 Td. 5 Sk. 3 Fdk. $\frac{1}{2}$ Alb.

ufrit — — 11 — 7 — 3 — $1\frac{1}{4}$ —

Areal 415 Td. Land; Besætning 80 Køer 3 Tyre; bortforpagtet uden Hovet tilligemed Terøsløv Sogns Kirketiende for 600 Td. Byg; Tiendevederlag 18 Rdl.

Juellund frit Ager og Engs Hartkorn 92 Td. 2 Sk. 2 Fdk. $2\frac{1}{2}$ Alb.

Skovsklyd 7 — 4 — 1 — 1 —

ufrit — Hartkorn 4 — 5 — 1 — $1\frac{1}{2}$ —

Areal 1000 Td. Land; Besætning 200 Køer 7 Tyre; bortforpagtet indtil 1850 tilligemed Vollerøsløv og endeel af Gjørsløv Sognes Kirketiende og fuldt Hovet for 1800 Td. Byg, siden 1850 for 1200 Td. Byg foruden Tiende og Hovet; Tiendevederlag $2\frac{1}{2}$ Td. Rug, 8 Td. Byg, 2 Td. Havre.

GIESEGAARD

i Sjælland.

Spanager frit Ager og Engs Hartkorn 70 Td. 2 Skp. 3 Fdf. $\frac{1}{4}$ Alb.

Skovskjld " — 4 — " — " —

ufrit — Hartkorn 6 — 3 — 2 — " —

Areal 642 Td. Land; bortforpagtet tilligemed Dalby Kirketiende og fuldt Høveri indtil 1847 for 60 Rdl. og 1200 Td. Byg, derefter uden Tiende og Høveri for 1200 Td. Byg. Tiendevederlag 26 Rdl. og 8 Td. $3\frac{1}{2}$ Fdf. Byg.

Under Hovedgaardene 272 Td. 3 Fdf. $\frac{1}{4}$ Alb. Ager og Engs, 19 Td. 3 Fdf. Skovskjlds Hartkorn, Areal 2723 Td. Land Ager og Eng, 2610 Td. Land Skov, Forpagtningsafgift af de tre Gaarde 3000 Td. Byg, den fjerde driver Greven selv; Tiendevederlag $2\frac{1}{2}$ Td. Rug, $74\frac{1}{2}$ Byg, 2 Td. Havre og 44 Rdl. i Penge.

Tiender.

Nordrup Sogns Kirketiende matr.	Hartkorn	22 Td.	6 Sk.	tiendeydende	Hartkorn	256 Td.	5 Sk.	1 Fdf.	$\frac{1}{4}$ Alb.
Farringløse Sogns	—	19	4	—	122	3	1	—	—
Drøsløv Sogns	—	24	—	—	208	2	—	—	$2\frac{1}{2}$ —
Forsløv Sogns	—	18	2	—	268	7	3	—	$\frac{1}{2}$ —
Bollersløv Sogns	—	13	—	—	102	7	2	—	2 —
Gjersløv Sogns	—	25	—	—	292	6	1	—	—
Lersløv Sogns	—	35	—	—	536	7	—	—	1 —
Bjeverflov Sogns	—	40	—	—	294	2	2	—	$2\frac{1}{2}$ —
Dalby Sogns	—	21	—	—	246	4	—	—	1 —

Summa 217 Td. 6 Sk., tiendeydende Hartkorn 2289 Td. 6 Sk. 1 Fdf. 1 Alb.

Bøndergods.

Giesegaard's Gods Hartkorn Ager og Eng 437 Td. 4 Sk. 2 Fdf. $2\frac{1}{2}$ Alb. Skovs og Møllefjeld 5 Td. 3 Sk. 2 Fdf. $1\frac{1}{2}$ Alb.

Areal $4713\frac{1}{4}$ Td. Land, som udgjør boniteret Jord $2015\frac{1}{2}$ Td. Land; 55 Gaarde, 88 Huse.

Ottestrup Gods Hartkorn Ager og Eng 229 Td. 6 Sk. 1 Fdf. $1\frac{1}{4}$ Alb.

Areal $2403\frac{1}{4}$ Td. Land, som udgjør boniteret Jord $1167\frac{1}{2}$ Td. Land; 32 Gaarde, 45 Huse.

Juellingund Gods Hartkorn Ager og Eng 440 Td. 6 Sk. 2 Fdf. $1\frac{1}{2}$ Alb. Skovs og Møllefjeld 17 Td. 1 Sk. 2 Fdf. 1 Alb.

Areal 4946 Td. Land, som udgjør boniteret Jord $1735\frac{1}{2}$ Td. Land; 55 Gaarde, 90 Huse.

Spanager Gods Hartkorn Ager og Eng 327 Td. 5 Sk. 2 Fdf. $\frac{1}{4}$ Alb.

Areal $3160\frac{1}{4}$ Td. Land, som udgjør boniteret Jord $1667\frac{1}{2}$ Td. Land; 43 Gaarde, 52 Huse.

Summa 1434 Td. 3 Sk. 1 Fdf. $\frac{1}{4}$ Alb., Skovs og Møllefjeld 22 Td. 5 Sk. 1 Fdf. $1\frac{1}{2}$ Alb.

Areal $15,223\frac{1}{4}$ Td. Land, som udgjør boniteret Jord $6586\frac{1}{2}$ Td. Land; 185 Gaarde, 275 Huse.

Den aarlige Afgift af Bøndergodset udgjør af alle fire Godser:

GIESEGAARD

i Sjælland.

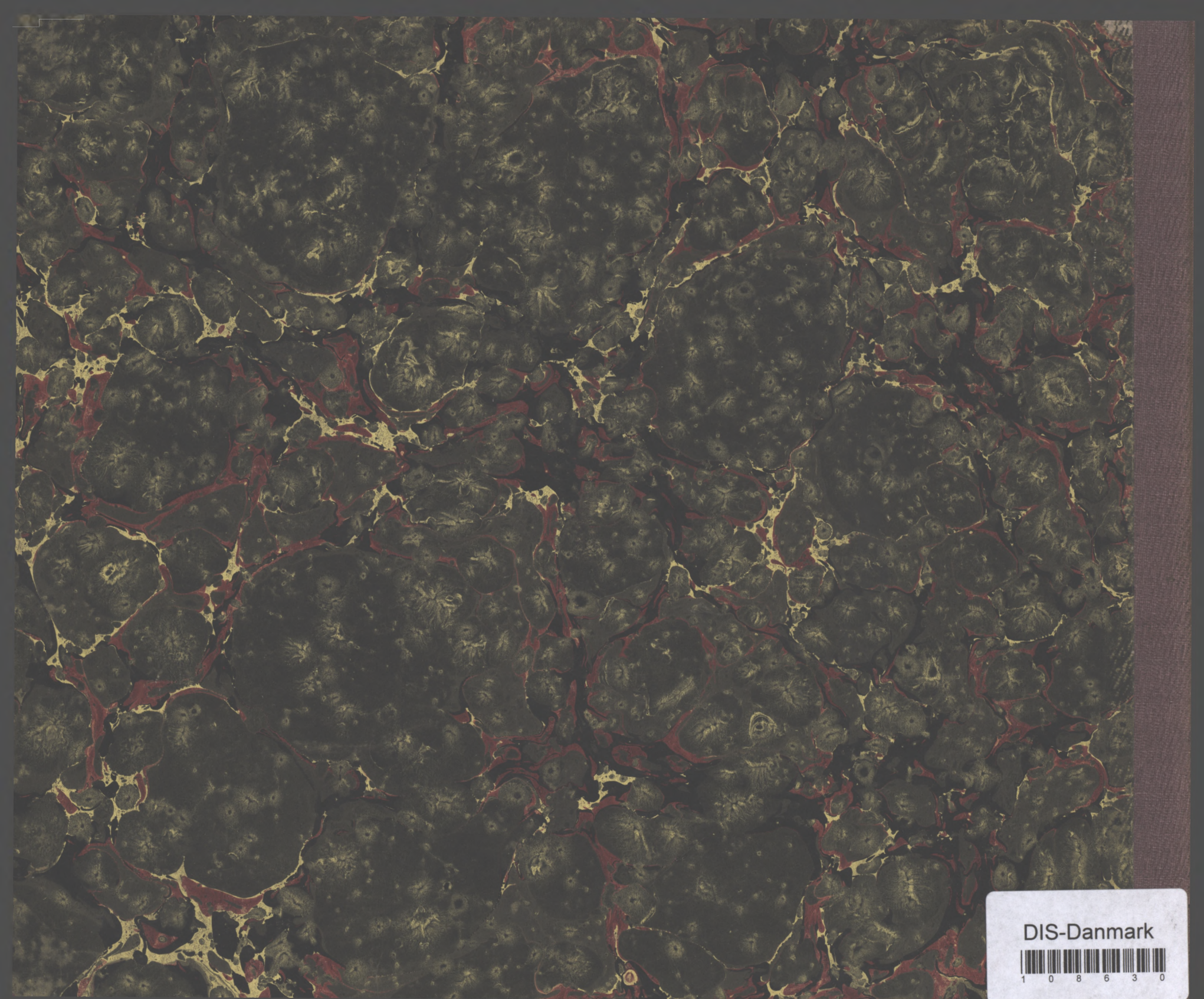
Landgildepenge.	Hoveri- Liende- Mølle- og Jordpenge.	Suuspenge.	Hvede.	Rug.	Byg.	Avre.	Ram.	Gjæs.	Søns.	Rg.
1738 Rdl. 10 β .	3098 Rdl. 78½ β .	1765 Rdl. 44 β .	10 Td.	45 Td.	1537 Td. 3 St. 3½ $\frac{1}{2}$ Fdt.	497 Td. 4 St. 2½ $\frac{1}{2}$ Fdt.	176	174	347	3463
for 8918 Arbejdsdage à 20 β = 1857 Rdl. 88 β , for 547½ Kjøbenhavnstogreiser à 60 β = 342 Rdl. 18 β . nemlig Giesegaards Gods.										
544 — 49½ $\frac{1}{2}$ —	1324 — 84 —	569 — 80 —	2 —	11 —	292 — 7 —	160 — 6 — 1½ $\frac{1}{5}$ —	52½ $\frac{1}{2}$	50½ $\frac{1}{2}$	101½ $\frac{1}{2}$	1031
2652 Arbejdsdage 174 Kjøbenhavnstogreiser. Dttestrup.										
233 — 56½ $\frac{1}{2}$ —	536 — 40 —	295 — 40 —	2 —	17 —	325 — 1 — 3 —	81 — 6 — 1½ —	28½ $\frac{1}{2}$	29½ $\frac{1}{2}$	60½ $\frac{1}{2}$	599½
1482 Arbejdsdage 88½ Kjøbenhavnstogreiser. Juellund.										
569 — 19½ —	835 — 18½ —	555 — 84 —	5 —	5 —	665 — — 3½ —	146 — 1 — 2½ —	52½	51½	102	990
2964 Arbejdsdage 171 Kjøbenhavnstogreiser. Spanager.										
390 — 76½ $\frac{1}{2}$ —	402 — 32 —	344 — 32 —	1 —	12 —	254 — 2 — 1½ —	108 — 6 — 1½ —	42	42	84	843½
1820 Arbejdsdage 114 Kjøbenhavnstogreiser.										

Det samlede Areal for alle fire Godser udgjør 20,556½ Td. Land eller noget over 2 Kvadratmile; de to Godser i Slesvig udgjøre 20,550 Td. Land.

Naar Landgilden reduceres til Byg efter den Taxt, vi pleie at anvende, samt efter Capitelstarten for Aar 1852 1 Td. Byg regnes for 4 Rdl. 1 $\frac{1}{2}$ 10 β , bliver den samlede Jordebogsindtægt af Bøndergodset for dette Aar omtrent 4000 Td. Byg, hvoraf kommer 1180 Td. Byg, paa Giesegaard, 730 Td. paa Dttestrup, 1380 Td. paa Juellund og 710 Td. paa Spanager Godser. 1774 var den samlede Indtægt deraf kun omtrent 1765 Td. Byg, som vi alt tilforu have anført, nemlig for Giesegaard 575 Td. Byg, Dttestrup 284 Td. Byg, Juellund 554 Td. Byg og Spanager 352 Td. Byg, hvorved dog maa tages i Betragtning, at der dengang ydedes Hoveri til alle Hovedgaardene, hvilket nu betales med Penge og Korn. Forpagtningsafgifterne ere flegne i et langt høiere Forhold end Jordebogsindtægterne, dog kjende vi ikke tilstrækkeligt til disse for Aaret 1774 til at kunne anstille nogen Sammenligning.

DIS-Danmark

1 0 8 6 3 0